

Funded by
the European Union

unicef
for every child

Transformimi i Arsimit në Kosovë me Pasaportën e të Nxënit:

Rasti i Shkollat.org

Përmbledhje e politikave

UNICEF INNOCENTI – ZYRA GLOBALE E HULUMTIMIT DHE PARASHIKIMIT

UNICEF Innocenti – Zyra Globale e Hulumtimit dhe Parashikimit trajton çështjet me rëndësi më të madhe për fëmijët, si aktuale ashtu edhe ato në zhvillim. Ai nxit ndryshimin përmes hulumtimit dhe largpamësisë mbi një gamë të gjerë çështjesh të të drejtave të fëmijëve, duke ndezur diskursin global dhe duke përfshirë aktivisht të rinjtë në punën e tij.

UNICEF Innocenti pajis udhëheqësit dhe vendimmarrësit me dëshmitë që u nevojiten për të ndërtuar një botë më të mirë dhe më të sigurt për fëmijët. Zyra ndërmerr hulumtime për çështje të pazgjidhura dhe në zhvillim, duke përdorur të dhëna parësore dhe dytësore që përfaqësojnë zërat e vetë fëmijëve dhe familjeve. Ai përdor largpamësinë për të vendosur agjendën për fëmijët, duke përfshirë skanimin e horizontit, analizën dhe zhvillimin e trendeve. Zyra prodhon një bibliotekë të larmishme dhe dinamike të raporteve, analizave dhe dokumenteve të politikave të nivelit të lartë dhe ofron një platformë për debat dhe avokim mbi një gamë të gjerë çështjesh të të drejtave të fëmijëve.

UNICEF Innocenti ofron, për çdo fëmijë, përgjigje për shqetësimet e tyre.

Gjetjet, interpretimet dhe përfundimet e shprehura në këtë punim janë të autorëve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e UNICEF-it.

Ky dokument është rishikuar si nga jashtë ashtu edhe brenda UNICEF-it.

Ekstrakte nga ky publikim mund të riprodhohen lirisht me njohjen e duhur. Kërkesat për të përdorur pjesë më të mëdha ose publikimin e plotë duhet t'i drejtohen Njesisë së Komunikimit në researchpublications@unicef.org.

Çdo pjesë e këtij publikimi mund të riprodhohet lirisht nëse shoqërohet me citimin e mëposhtëm: Transformimi i Arsimit në Kosovë me Pasaportën Mësimore. Rasti i Shkollat.org. UNICEF Innocenti – Zyra Globale e Hulumtimit dhe Parashikimit, 2023.

MIRËNJOHJE

Ky raport u përgatit nga Joaquín Cárceles Martínez-Lozano dhe Thomas Dreesen, nën mbikëqyrjen dhe drejtimin e Matt Brossard, Shef i Arsimit, UNICEF Innocenti – Zyra Globale e Hulumtimit dhe Parashikimit.

Autorët vlerësojnë kontributet e paçmueshme gjatë gjithë hulumtimit nga kolegët e UNICEF-it në Kosovë (Nona Zicherman, Larissa Brunn, Kozeta Imami, Timur Ramiqi, Teuta Halimi dhe Antigona Uka), Zyra Rajonale e UNICEF-it për Evropën dhe Azinë Qendrore (Nora Shabani dhe Christina Siina) dhe Selia globale e UNICEF-it (Pragya Dewan). Ekipi hulumtues është gjithashtu mirënjohës për komentet e Marigona Morinës (Universiteti i Calgary) dhe Bardha Qirezit (EduTask), të cilët mbështetën procesin e rishikimit. Së fundi, ne i vlerësojmë veçanërisht kontributet dhe përpjekjet hulumtuuese të kolegëve në Institutin e Psikologjisë – Universiteti i Prishtinës, të cilët udhëhoqën vlerësimin e nevojave që mbështet këtë përmbledhje të politikave (Diadora Cërmjani, Kaltrina Kelmendi, Linda Hoxha dhe Era Hamiti).

Korrespondenca duhet t'i drejtohet:

UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight
Via degli Alfani, 58
50121 Florence, Itali
Tel: (+39) 055 20 330
Fax: (+39) 055 2033 220
researchpublications@unicef.org
www.unicef-irc.org
@UNICEFInnocenti në Twitter, LinkedIn,
Facebook, Instagram dhe YouTube
© 2023 United Nations Children's Fund (UNICEF)
Cover photo: @UNICEF/2021/L.Aliu

Kjo përmbledhje e politikave u përgatit në kuadër të projektit 'Zbutja e ndikimit të COVID-19 tek fëmijët dhe familjet në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi', financuar nga Bashkimi Evropian dhe zbatuar nga UNICEF.

Materialet, përmbajtja dhe pikëpamjet e shprehura në këtë raport janë ato të ekspertëve të angazhuar në hulumtim dhe nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

*Të gjitha referencat për Kosovën duhet të kuptohen duke iu referuar Rezolutës 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara

Dizajni grafik: Small World Stories

PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE

Me zbatimin e duhur, të mësuarit digjital është një mjet i fuqishëm që mësuesit mund ta përdorin për t'u ofruar nxënësve mësim interaktiv, argëtues dhe të individualizuar, si brenda, ashtu edhe jashtë klasës. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në kontekstin e Kosovës¹, ku në vitin 2018, katër nga pesë 15-vjeçar (79 përqind) kishin vështirësi që të kuptojnë një tekst me gjatësi dhe kompleksitet mesatar, një përqindje shumë më e lartë se mesatarja e Ballkanit Perëndimor (54 përqind) (OECD, 2020). Në Kosovë, të mësuarit digjital është ende një koncept relativisht i ri, i lidhur përgjithësisht me të mësuarit në distancë gjatë pandemisë COVID-19. Në këtë kontekst, duhet të bëhen përpjekje shtesë për të siguruar që mësuesit mund të përdorin të mësuarit digjital në mbarë Kosovën si mjet për të ofruar mësim me nxënësin në qendër, pavarësisht nëse mësimdhënia zhvillohet ballë për ballë apo në distancë. Kjo është reflektuar edhe në Strategjinë e Arsimit të Kosovës (2022–2026), ku digjitalizimi në arsim është përfshirë si një nga pesë objektivat kryesore strategjike. Qëllimi i këtij raporti është të ofrojë dëshmi dhe mësim të nxjerra (ang. "takeaways") nga politikat për të forcuar të mësuarit digjital në Kosovë, me fokus në zgjerimin e përdorimit të platformës kombëtare të Kosovës për të mësuarit digjital: Shkollat.org.

Shkollat.org, versioni i lokalizuar i Pasaportës së të nxënësit², u lansua në vitin 2021 nga Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit (MASHTI) në bashkëpunim me UNICEF-in. Platforma e të mësuarit kombinon repositorin (depon) më të madhe të përmbajtjes mësimore në formë të videove të përshtatur me kurrikulën në Kosovë me mjetet e komunikimit si Microsoft Teams dhe qasjen në pakon Office 365 desktop. Duke përdorur

Shkollat.org, mësuesit dhe nxënësit mund të komunikojnë, të ndajnë dhe të angazhohen me përmbajtjen, të bashkëpunojnë në projekte ekipe ose të krijojnë kuize dhe vlerësime të individualizuara. Zhvillimi dhe zgjerimi i përdorimit të Shkollat.org është thelbësor për të mbështetur të mësuarit digjital në Kosovë. Për ta bërë këtë, Strategjia e Arsimit të Kosovës (2022–2026) e identifikon nevojën që të punohet në gjashtë fusha (ose shtylla): platformat digjitale të të mësuarit, përmbajtjen, përmirësimin e aftësive të mësuesve dhe mbështetjen e tyre, lidhjen me internet, pajisjet dhe mbështetjen institucionale.

Rezultatet në këtë raport janë nxjerrë nga analiza e një vlerësimi të nevojave i realizuar përmes metodave të kombinuara të hulumtimit nga Instituti i Psikologjisë (Universiteti i Prishtinës) dhe i mbështetur nga UNICEF-i në Kosovë në periudhën janar-shkurt 2022. Ky raport hulumtues paraqet mësimet kyçe të nxjerra për politika nga MASHTI dhe politikëbërësit e tjerë të arsimit në Ballkanin Perëndimor. Këto janë të organizuara rreth gjashtë shtyllave të të mësuarit digjital të përfshira në Strategjinë e Arsimit të Kosovës (2022–2026):

1. Platformat digjitale të të mësuarit:

Përpjekjet për të zgjeruar komunikimin, avokimin dhe koordinimin për të pozicionuar Shkollat.org si zgjidhje e të mësuarit digjital që mund të përdoret nga mësuesit për të mbështetur të mësuarit me nxënësin në qendër brenda dhe jashtë klasës fizike. Në Kosovë, mësuesit janë të familjarizuar me mjetet e video-konferencave, siç është Zoom-i, i cili u bë i njohur si rezultat i pandemisë COVID-19. Megjithatë, zgjidhjet e të mësuarit digjital që kombino-

1 Të gjitha referencat për Kosovën duhet të kuptohen duke iu referuar Rezolutës 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.
2 Pasaporta e të nxënësit është një platformë online, mobile dhe offline e ofruar nga UNICEF-i dhe e mundësuar nga Microsoft Community Training.

jnë përmbajtjen digjitale me mjetet digjitale ende nuk shfrytëzohen gjerësisht. Për të zgjeruar përdorimin e Shkollat.org si në mjedise në distancë ashtu edhe në një qasje të kombinuar në klasë fizike, ekziston nevoja për t'i integruar mësimdhënësit përmes avokimit, komunikimit dhe përpjekjeve për trajnim. Kjo përfshin inkurajimin e të gjitha drejtorive komunale të arsimit dhe drejtorëve të shkollave për të miratuar dhe promovuar përdorimin e Shkollat.org, duke lehtësuar procesin e integrit të mësimdhënësve dhe duke ofruar mbështetje të mjaftueshme për përdoruesit e rinj.

2. Përmbajtja:

Prioritizimi i zhvillimit të përmbajtjes digjitale cilësore për Shkollat.org, duke përfshirë në proces mësimdhënësit dhe nxënësit. Më shumë se gjysma e mësimdhënësve të përfshirë në hulumtim (62 përqind) raportojnë se kanë kërkuar në internet për përmbajtje edukative. Megjithatë, mësimdhënësit shpesh raportojnë se kur shfletojnë internetin përbalen me sfida për të gjetur përmbajtje digjitale cilësore të përshtatur me kurrikulën. Zhvillimi i përmbajtjes cilësore digjitale shtesë për Shkollat.org dhe promovimi i përdorimit të saj si një repozitor (depo) qendror e përmbajtjeve të përshtatura me kurrikulën do të siguronte që mësimdhënësit të kenë qasje dhe të përdorin lehtësisht përmbajtje digjitale të ndryshme për t'u përshtatur qëllimeve të tyre të mësimdhënies. Përmbajtja digjitale cilësore është fleksibël, e qasshme dhe përfshirëse për nxënës të ndryshëm. Ajo ndjek qëllimet e kurrikulës në mënyrë të strukturuar dhe mund të përfshihet lehtësisht nga mësimdhënësit në planet e tyre të mësimdhënies. Qasjet pjesëmarrëse që përfshijnë mësimdhënësit dhe nxënësit në procesin e zhvillimit të përmbajtjes mund të ndihmojnë për të siguruar që përmbajtja digjitale të jetë e rëndësishme dhe motivuese si për mësimdhënësit ashtu edhe për nxënësit.

3. Përmirësimi i aftësive të mësimdhënësve dhe mbështetja e tyre:

Zhvillimi i programeve të strukturuar dhe cilësore për trajnimin e mësimdhënësve gjatë shkëmbimit që të zhvillohen sipas ritmit dhe nevojave të tyre të të mësuarit. Mësimdhënësit në Kosovë shpesh mund të gjejnë mundësi për trajnimin e mësimdhënësve në lidhje me të mësuarit digjital. Megjithatë, programet për trajnim të mësimdhënësve mund të kenë shkallë të ndryshme të cilësisë nëpër komuna dhe shkolla, dhe jo gjithmonë u përgjigjen nevojave të të mësuarit të mësimdhënësve. Standardet e mësimdhënësve për të mësuarit digjital mund të ofrojnë një kornizë për zhvillimin e një kurrikule të strukturuar mbi të mësuarit digjital, që përfshinë nga aftësitë themelore deri në kompetencat e avancuara për të mësuarit digjital përmes përdorimit të Shkollat.org, përfshirë mënyrën e përdorimit të platformës me materiale të tjera në një qasje të kombinuar në klasë. Përveç kësaj, zhvillimi i standardeve për programet e zhvillimit profesional të mësimdhënësve dhe nxitja e trajnimeve të centralizuara digjitale të mësimdhënësve përmes Shkollat.org mund të ndihmojë

në standardizimin e cilësisë së programeve të trajnimit të mësimdhënësve nëpër komuna.

4. Lidhja e internetit (Konektiviteti):

Forcimi i infrastrukturës së lidhjes në internet (konektivitetit) në shkolla (nëpër klasa) dhe zhvillimi i udhëzimeve të praktikave më të mira për menaxhimin e teknologjisë në klasë. Përderisa shumica e shkollave në Kosovë kanë ndonjë mënyrë të qasjes në internet, kjo shpesh nuk përdoret për të mësuarit digjital. Duhet të bëhen përpjekje për të përmirësuar jo vetëm numrin e shkollave të lidhura me internetin, por edhe për të përmirësuar cilësinë dhe shtrirjen e kësaj lidhjeje.

5. Pajisjet:

Zgjerimi i qasjes në pajisjet digjitale, veçanërisht në mesin e nxënësve nga grupet e cënueshme. Si pjesë e Strategjisë së Arsimit në Kosovë (2022–2026), MASHTI ka ndarë burime financiare për të ngritur kapacitetet e TIK-ut në shkolla. Përveç kësaj, MASHTI është duke bashkëpunuar me UNICEF-in në Kosovë që të zhvilloj Formularët e Kërkesave për Pajisje Digjitale, që do të plotësohen nga drejtoritë komunale të arsimit për të kërkuar pajisje digjitale për shkollat e tyre. Në këtë proces, vëmendje e veçantë do t'i kushtohet shkollave me kapacitet më të dobët të TIK-ut në krahasim me numrin e nxënësve. Në shtëpi, ndarja e pajisjeve dhe mungesa e qasjes në internet vazhdojnë të përbëjnë barriera për nxënësit që të angazhohen në mënyrë efektive me të mësuarit digjital. Si rezultat i kësaj, mbështetja e nxënësve nga grupet e cënueshme me pajisje digjitale që të angazhohen në të mësuarit digjital brenda dhe jashtë shkollës duhet të mbetet gjithashtu prioritet.

6. Mbështetja institucionale:

Koordinimi dhe monitorimi i përpjekjeve të digjitalizimit për zbatim të suksesshëm. Strategjia e Arsimit të Kosovës (2022–2026) ofron një dritare për modernizimin e arsimit në Kosovë përmes të mësuarit digjital. Për të siguruar zbatimin e suksesshëm, është e rëndësishme të krijohet një udhërrëfyes për zbatim me caqe të qarta dhe piketa të progresit, të informuar nga të dhënat e gjendjes fillestare dhe ato të monitorimit. Kjo do të mundësonte përcjelljen e zbatimit nëpër komuna të ndryshme dhe do lehtësonte identifikimin e nevojave për mbështetje kur ato lindin. Po ashtu, prioritizimi i krijimit të një njësie të digjitalizimit brenda Kosovës dhe emërimi i koordinatorëve të të mësuarit digjital brenda drejtorive komunale të arsimit dhe shkollave mund të ndihmojë në përmirësimin e koordinimit të përpjekjeve të të mësuarit digjital në Kosovë, duke përfshirë programet e trajnimit të mësimdhënësve dhe shpërndarjen e burimeve të TIK-ut. Komunikimi i vazhdueshëm me mësimdhënësit dhe prindërit do të ishte i rëndësishëm edhe për të koordinuar përpjekjet, rritur pëlqimin dhe motivimin e tyre për të përvetësuar të mësuarit digjital dhe të kombinuar dhe për t'i mbajtur ata të informuar me rrishtë në këtë fushë, duke përfshirë zhvillimet në Shkollat.org dhe programet e trajnimit.

1 HYRJE

Sistemi arsimor në Kosovë përballet me sfida të mëdha. Në vitin 2018, katër nga pesë 15-vjeçar (79 përqind) kishin vështirësi në të kuptuarit e një teksti me gjatësi dhe kompleksitet mesatar (OECD, 2020). Kjo përqindje është jashtëzakonisht e lartë kur krahasohet me mesataren e Ballkanit Perëndimor (54 përqind)³, ose me Bashkimin Evropian (24 përqind) (OECD, 2020). Krahasuar me vendet e tjera të rajonit dhe të Bashkimit Evropian, mësimdhënësit në Kosovë gjithashtu kanë më pak gjasa të kenë ndjekur zhvillimin profesional në tre muajt e fundit (17 përqind) ose të ndiqnin metoda adaptive të mësimdhënies për të përmbushur nevojat individuale të nxënësve (OECD, 2020). Adresimi urgjent i këtyre sfidave është shumë i rëndësishëm për Kosovën, ku 30 për qind e popullsisë është nën moshën 18 vjeçare – popullsia më e re në Evropë (UNICEF, 2020).

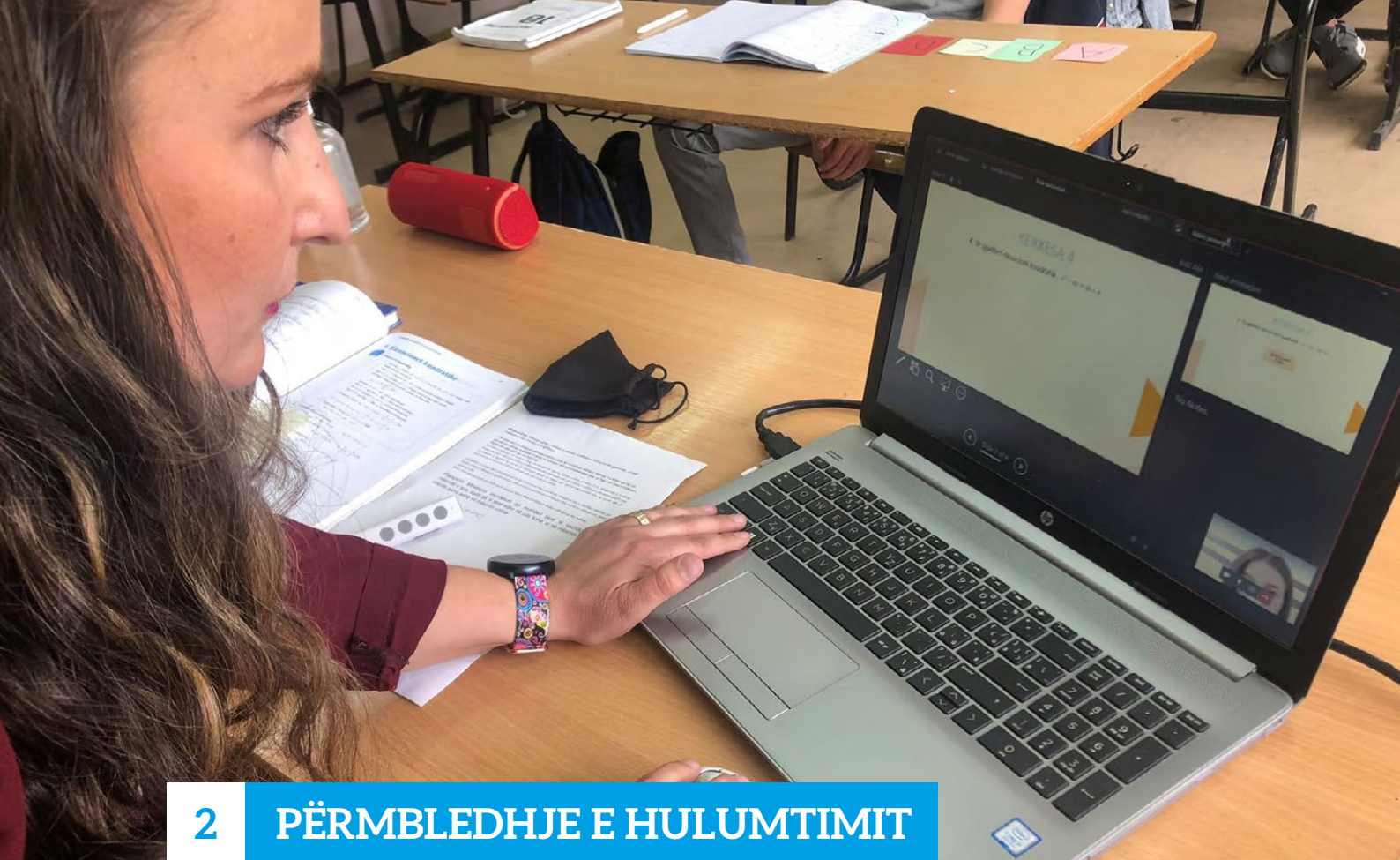
Në këtë kontekst, transformimi i arsimit kërkon zgjidhje inovative të të mësuarit dhe qasje pedagogjike fleksibile për të përshtatur nevojat e ndryshme të të mësuarit të çdo fëmije. Mbyllja e shkollave gjatë COVID-19 vuri në pah nevojën për sisteme të të mësuarit në distancë që do të mund të përdreshin kur shkollat detyroheshin të mbylleshin (UNICEF, 2021). Në mjedisin e mbylljes së shkollave pas COVID-19, Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit (MASHTI) është duke u mbështetur në momentumin e iniciativave të të mësuarit digjital që u ndërmorrën gjatë pandemisë, si dhe në lidhjen e gjerë të internetit në Kosovë, për të përmirësuar mënyrën se si sistemet arsimore përdorin të mësuarit digjital. Duhet bërë përpjekje shtesë për të siguruar që mësimdhënësit në mbarë Kosovën mund të përdorin të mësuarit digjital si mjet për të ofruar mësim me nxënësin në qendër, brenda dhe jashtë shkollës. Kjo reflektohet në Strategjinë e re të Arsimit të Kosovës (2022–2026), ku digjitalizimi në arsim është përfshirë si një nga pesë objektivat strategjike kryesore.

Shkollat.org, platforma e lokalizuar e Kosovës për të mësuarit digjital, mund të jetë qendra e këtij procesi të transformimit. Në shkurt të vitit 2021, MASHTI, UNICEF dhe Microsoft lansuan Shkollat.org si platformën e të mësuarit digjital të Kosovës. Shkollat.org është versioni i lokalizuar i Pasaportës së të nxënësve, një program i të mësuarit digjital i ofruar nga UNICEF dhe i mundësuar nga Microsoft Community Training. Gjatë mbylljes së shkollave dhe me rihapjen e tyre, Shkollat.org u zgjerua në mënyrë progresive për t'u bërë një vend i vetëm për të mësuarit digjital në Kosovë. Që nga viti 2022, platforma e të mësuarit kombinon mjetet e komunikimit si Microsoft Teams me qasjen në pakon desktop të Office 365 dhe repositarin (depon) më të madh të përmbajtjes mësimore në formë të videove të përshtatur me kurrikulën në Kosovë. Duke përdorur Shkollat.org, mësimdhënësit mund të menaxhojnë klasa virtuale ku mësimdhënësit dhe nxënësit mund të komunikojnë, të ndajnë dhe të angazhohen me përmbajtjen, të bashkëpunojnë në projekte ekipore ose të krijojnë kuize dhe vlerësime të individualizuara. Po kështu, e gjithë përmbajtja arsimore në dispozicion në Shkollat.org miratohet nga MASHTI, duke përfshirë më shumë se 12,000 video mësimore për të gjitha lëndët nga klasa 1-9 dhe programet e bazuara në aftësitë e shekullit të njëzetë për klasat 10-12⁴. Po kështu, Shkollat.org përfshin përmbajtje në gjuhën shqipe, boshnjake, serbe, turke dhe romë. MASHTI ka përfshirë Shkollat.org në kuadër të Strategjisë së Arsimit të Kosovës (2022–2026). Kjo ofron një dritare unike për të mbështetur përdorimin e saj nga të gjithë mësimdhënësit dhe nxënësit si mjet për të mësuarit digjital, pavarësisht nëse klasa është në distancë apo fizike. Megjithatë, për të shfrytëzuar premtimin e madh të të mësuarit digjital për të gjithë nxënësit, duhet të plotësohen një sërë kushtesh për të siguruar që të mësuarit digjital të reduktojë dhe të mos rrisë pabarazitë në të mësuar (Brossard dhe të tjerë, 2021).

3 Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Serbia (OECD, 2020).

4 Njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet e qytetarëve duhet të jenë në gjendje të marrin pjesë plotësisht dhe të kontribuojnë në shoqërinë e dijes. (UNESCO International Bureau of Education 2022).

2 PËRMBLEDHJE E HULUMTIMIT

Ky raport paraqet gjetjet e hulumtimit dhe mësimet e nxjerra për politika për të forcuar ekosistemin e të mësuarit digjital në Kosovë, me fokus në zbatimin dhe zgjerimin e Shkollat.org. Në kuadër të objektivit strategjik të digjitalizimit në arsim, Strategjia e Arsimit të Kosovës (2022–2026) përfshin gjashtë shtylla, apo fusha, të ndërlidhura me të mësuarit digjital. Pyetjet hulumtuese janë organizuar rreth këtyre gjashtë shtyllave:

- 1. Zgjidhjet e të mësuarit digjital:** Sa janë të familjarizuar mësimdhënësit në Kosovë me zgjidhjet e të mësuarit digjital siç është Shkollat.org?
- 2. Përbajtja:** A kanë mësimdhënësit në Kosovë qasje në përbajtje cilësore digjitale të përshtatur me kurrikulën?
- 3. Përmirësimi i aftësive të mësimdhënësve dhe mbështetja e tyre:** Sa të përgatitur janë mësimdhënësit në Kosovë për të përqafuar të mësuarit digjital si pjesë të mësimdhënies së tyre, brenda dhe jashtë klasave, dhe si mund të mbështeten ata në vijimësi?
- 4. Lidhja (Konektiviteti):** A kanë fëmijët qasje në një lidhje të besueshme interneti që mund ta përdorin për të mësuarit digjital, brenda dhe jashtë shkollës?
- 5. Pajisjet:** A kanë fëmijët qasje në pajisje për të

ndjekur të mësuarit digjital kur është e nevojshme, brenda dhe jashtë shkollës?

- 6. Mbështetja institucionale.** Cilat ndryshime në nivel sistemi mund të ndihmojnë në forcimin e ekosistemit të të mësuarit digjital në Kosovë?

Dëshmitë për këtë raport dalin nga vlerësimi i nevojave për të mësuarit digjital i realizuar nga Instituti i Psikologjisë (Universiteti i Prishtinës) dhe i mbështetur nga UNICEF në Kosovë në periudhën janar-shkurt 2022 në secilën nga gjashtë shtyllat e të mësuarit digjital.⁵

2.1 Metodatat e hulumtimit

Në periudhën janar-shkurt 2022, Instituti i Psikologjisë (Universiteti i Prishtinës), i mbështetur nga UNICEF në Kosovë, ka realizuar një vlerësim të nevojave të të mësuarit digjital. Si rrjedhojë, ky raport sintetizon gjetjet nga vlerësimi dhe i lidh ato me implikimet e politikave.

Vlerësimi i nevojave të të mësuarit digjital u fokusua në katër komuna në Kosovë, të përfshira si pjesë e programit të UNICEF-it në Kosovë për periudhën 2021–2025: Gjakova, Gjilani, Lipjani dhe Dragashi. Ky vlerësim mblodhi dëshmi nga nxënësit, prindërit, mësimdhënësit dhe drejtorët e shkollave, duke u fokusuar në kapacitetin e shkollës për të mësuarit digjital; përvojat, kompetencat dhe qëndrimet për të

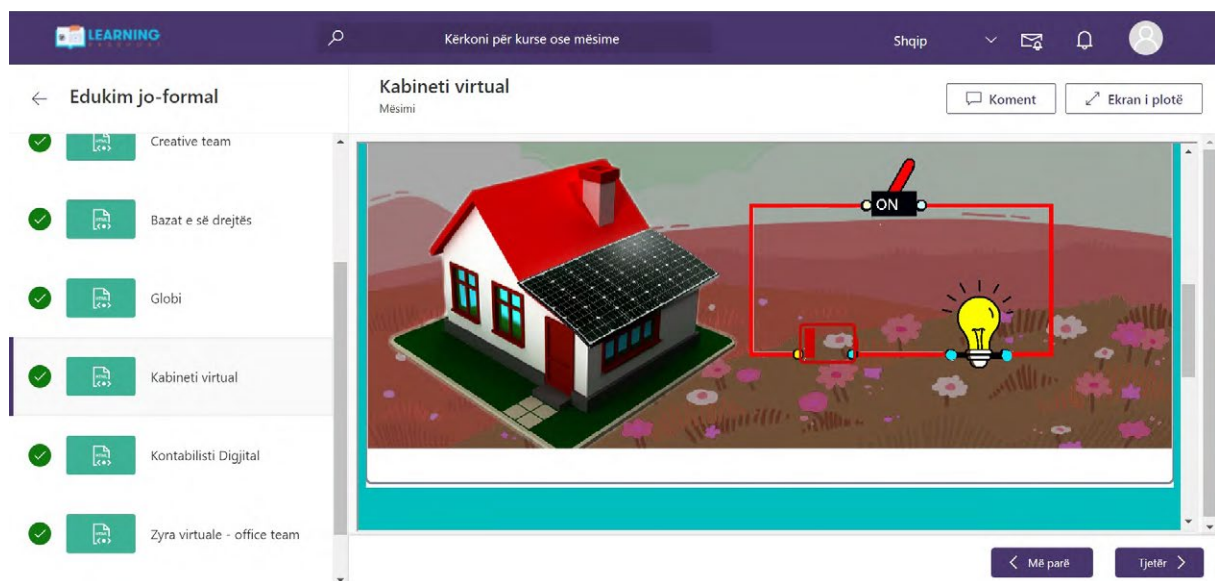
5 Mostra për këtë vlerësim përfshinte 2046 nxënës, 207 mësimdhënës dhe 59 drejtorë shkollash në katër komuna (Gjakovë, Gjilan, Lipjan dhe Dragash).

mësuarit digjital; dhe mbi sfidat për angazhimin me të mësuarit digjital. Vlerësimi ndoqi një qasje me metoda të kombinuara, të mbështetur nga komponenti sasior dhe cilësor:

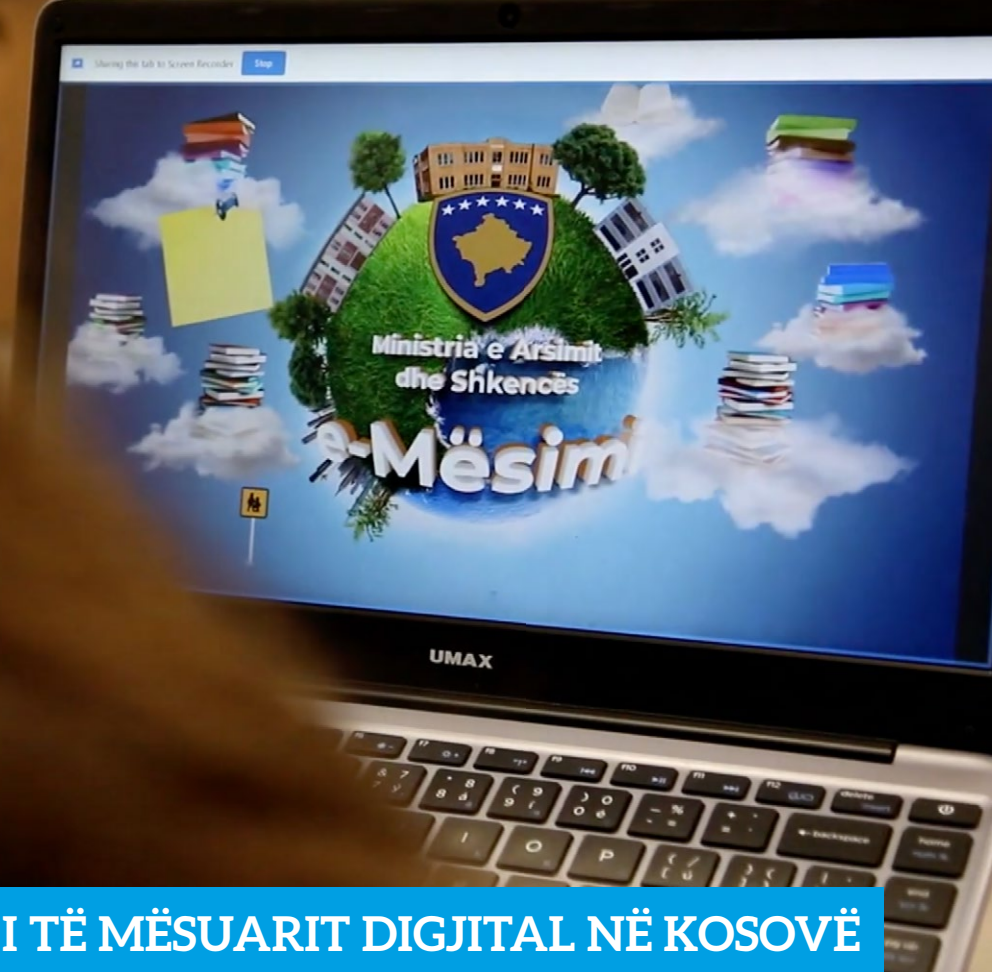
- **Të dhënat sasore** u mblodhën përmes pyetësorëve të strukturuar me 2,046 nxënës, 207 mësimitdhënës dhe 59 drejtorë të shkollave dhe koordinatore të cilësisë të shkollave të mesme publike të Kosovës. Mostra e përzgjedhur është përfaqësuar nga shkollat në zonat urbane dhe rurale. Përzgjedhja dhe identifikimi i shkollave dhe të anketuarëve brenda këtyre shkollave është bërë në mënyrë rastësore.

- **Të dhënat cilësore** u mblodhën për të nuancuar gjetjet e dalta nga evidenca sasore, nëpërmjet tetë intervistave me informatorë kyç (IIK) me drejtorët e shkollave dhe katër diskutime në fokus grupe (FGD) me prindërit.

Të dhënat si nga komponentët sasiorë ashtu edhe nga ata cilësorë janë trekëndëzuar si pjesë e analizës për këtë raport për të identifikuar temat e përbashkëta dhe njohuritë kryesore.

3 KONTEKSTI I TË MËSUARIT DIGJITAL NË KOSOVË

Përvojat e të mësuarit digjital në Kosovë para COVID-19 ishin në shkallë të vogël dhe të pakoordinuara. Në vitin 2018, vetëm një në çdo pesë drejtorë shkollash raportoi se platforma e mësimit online ishte në dispozicion në shkollën e tyre (22 përqind) (OECD, 2020). Më pas, pas mbylljes së shkollave në mars të vitit 2020, të mësuarit digjital u bë prioritet për t'i arritur fëmijët. Në bashkëpunim me UNICEF-in dhe partnerë të tjerë, MASHTI zhilloi përmbajtje të të mësuarit digjital, u ofroi mësimdhënësve mbështetje për të mësuarit digjital dhe përmirësoi qasjen në pajisje. Në këtë kontekst, Shkollat.org u zhvillua në bashkëpunim të ngushtë ndërmjet MASHTI-it dhe UNICEF në Kosovë dhe u lansua në shkurt të vitit 2021. Kjo rezultoi në pronësinë progresive të Shkollat.org brenda MASHTI-it me mbështetjen e konsulentëve të integruar të UNICEF-it dhe përfshirjen e saj në Strategjinë e Arsimit të Kosovës (2021–2025) (Antonowicz, 2021).

Mësimdhënësit, prindërit dhe nxënësit në Kosovë shpesh mendojnë për të mësuarit digjital si një masë e përkohshme që merret në një kontekst emergjent. Si rezultat, prindërit dhe nxënësit e lidhin shpesh të mësuarit digjital me të mësuarit në distancë gjatë mbylljes së shkollave, duke përfshirë leksionet në internet të mbajtura nga platformat e videokonferencave ose përmbajtjet edukative të transmetuara në TV. Këto përvoja shoqërohen me sfida dhe ndjenja të izolimit, paparashikueshmërisë dhe nervozizmit. Kjo konfirmohet nga rezultatet e vlerësimit të nevojave për të mësuarit digjital të realizuar nga UNICEF në Kosovë dhe Instituti i Psikologjisë (Universiteti i Prishtinës) në periudhën janar-shkurt 2022. Pjesëmarrësit në hulumtimin cilësor përmendën se nxënësit nuk e morën seriozisht mësimin online gjatë mbylljes së shkollave dhe shpesh iu mungonte motivimi për pjesëmarrje në mësim. Po ashtu, në intervistat cilësore prindërit shpesh e perceptonin të mësuarit digjital si joefikas dhe joefektiv për shkak të ndryshimit të orareve dhe angazhimit të ulët të nxënësve. Këto sfida në tranzicionin në të mësuarit digjital pas mbylljes së shkollave kanë ende ndikim afatgjatë në qëndrimet e nxënësve dhe prindërve ndaj të mësuarit digjital.

“Më parë, ne nuk kishim mësim digjital për nxënësit që mësonin online, nuk dinim se çfarë ishte të mësuarit online. Nxënësit kishin një qëndrim se pjesëmarrja në të mësuarit online nuk është e detyrueshme, më pas e panë që kjo nuk ishte e vërtetë, por në fillim nuk e kuptonin këtë”.

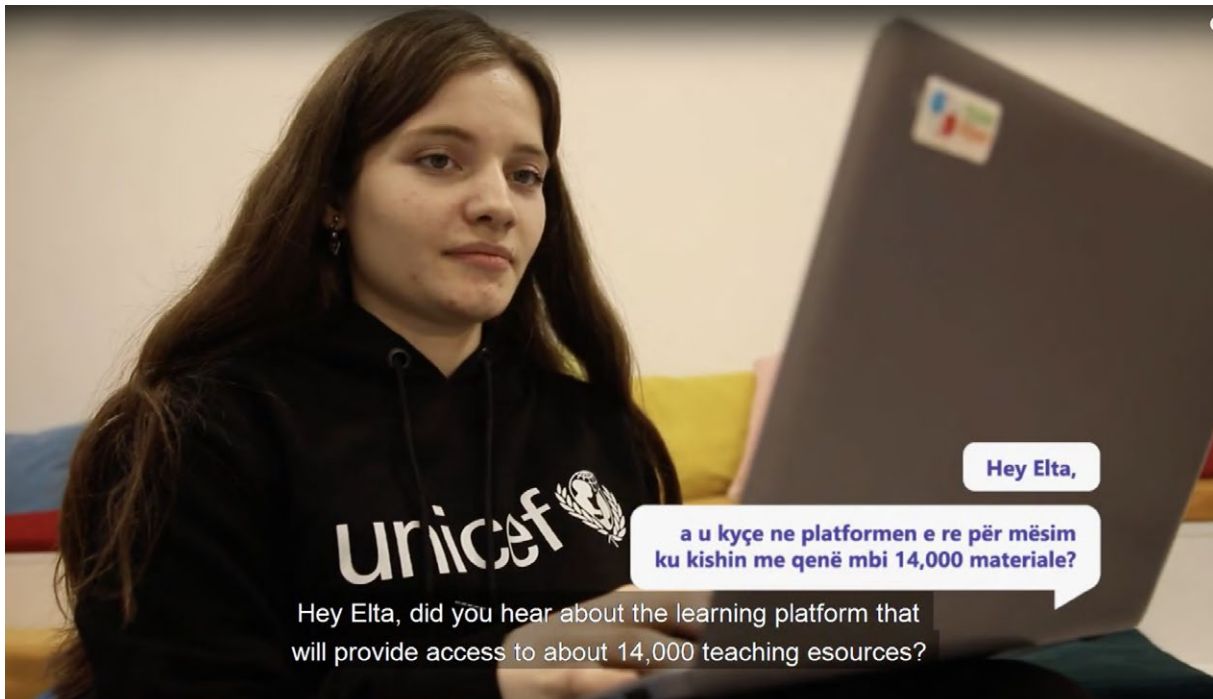
– Mësimdhënës i shkollës së mesme, Dragash

Në vazhdim, zbatimi i Strategjisë së Arsimit të Kosovës (2022–2026) do të ofrojë një mundësi të mirë për të promovuar përdorimin e të mësuarit digjital dhe të kombinuar për ta bërë të mësuarit më të përqendruar te nxënësi dhe më tërheqës për çdo fëmijë. Të mësuarit digjital është identifikuar si objektivi strategjik për arsimin në Kosovë në vitet e ardhshme. Në mbështetje të këtij objektivi, Strategjia e Arsimit të Kosovës (2022–2026) parasheh krijimin e një njësie të dedikuar për digjitalizimin e arsimit – e para e këtij lloji në Kosovë.

Për më tepër, strategjia përcakton përpjekjet në të gjitha shtyllat kryesore për të mësuarit digjital për:

1. mbështetjen e një platforme të centralizuar të të mësuarit digjital;
2. prodhimin e përmbajtjes digjitale cilësore;
3. ndërtimin e kompetencave digjitale për palët e interesit;
4. përmirësimin e qasjes në lidhje të internetit;
5. përmirësimin e qasjes në pajisje; dhe
6. krijimin e mekanizmave institucionale për të nxitur edukimin digjital.

Zbatimi i kësaj strategjie do të ofrojë një mundësi unike për të fituar momentum për të mësuarit digjital dhe të kombinuar në Kosovë, duke ndihmuar në mobilizimin dhe koordinimin e mbështetjes për digjitalizim nëpër njësitë ministrore dhe shkolla. Në mbështetje të këtyre përpjekjeve, seksioni në vijim paraqet gjetjet e hulumtimit dhe implikimet e politikave të tyre.

4 GJETJET E HULUMTIMIT

Seksioni në vijim paraqet gjetjet e hulumtimit dhe mësimet e nxjerra për politikën e tyre përkatëse për të mbështetur MASH-TI-in në forcimin e ekosistemit të të mësuarit digjital në Kosovë, si pjesë e Strategjisë së Arsimit të Kosovës (2022–2026), dhe me fokus në zgjerimin e Shkollat.org. Gjetjet janë organizuar rreth gjashtë shtyllave kryesore për të mësuarit digjital.

Rezultatet tregojnë se në përgjithësi, mësime dhe nxënës në Kosovë fillimisht e përqaftuan të mësuarit digjital si një veprim të domosdoshëm në kontekstin e mësimit online në distancë gjatë COVID-19. Për shkak të kësaj përvoje, mësime dhe nxënës në Kosovë janë familjarizuar me mjetet e video-konferencave, siç është Zoom, dhe shpesh përdorin internetin për të kërkuar përmbajtje edukative. Megjithatë, platformat e të mësuarit digjital, si Shkollat.org, nuk janë të shfrytëzuara sa duhet dhe ekziston nevoja për përmbajtje digjitale më tërheqëse të përshtatur me kurrikulën. Kur mësime dhe nxënës ndihen të sigurt për aftësitë e tyre digjitale, ata kanë më shumë gjasa të përfshijnë teknologjinë digjitale si pjesë të mësimit dhe nxënës së tyre; por jo të gjithë ndihen të përgatitur për ta bërë këtë. Po ashtu, boshllëqet në qasjen në lidhje të internetit (konektivitet) dhe pajisje mund t'i pengojnë nxënës të angazhohen me të mësuarit digjital brenda dhe jashtë klasës. Në këtë kontekst, do të nevojiten përpjekje të koordinuara nga niveli qendror deri në nivel komunal dhe shkollor në të gjashtë shtyllat për të përdorur të mësuarit digjital për të mbështetur mësimin e individualizuar dhe fleksibël për çdo fëmijë.

Sa janë të familjarizuar mësime të mësuara në Kosovë me zgjidhjet e të mësuarit digjital si Shkollat.org?

Mësime të mësuara e përfshirë në mostrën për vlerësimin e nevojave ishin të familjarizuar me mjetet digjitale të komunikimit. Shumica e drejtorëve të intervistuar si pjesë e vlerësimit të nevojave (90 përqind) raportuan se mësime të mësuara në shkollën e tyre përdorën mjete videokonferencash gjatë pandemisë COVID-19, duke përfshirë Zoom (78 përqind) ose Google Meet (15 përqind). Po kështu, shumica e mësime të mësuara (76 përqind) menduan gjithashtu se komunikimi me nxënësit përmes Viber ishte i përshtatshëm.

“Pandemia na gjeti të papërgatitur dhe nuk ishim të mësuar me platformat online. Së bashku me mësime të mësuara të tjerë vendosëm të përdorim Zoom.”

– Mësime të mësuara i shkollës fillore, Gjilan

Sidoqoftë, zgjidhjet e të mësuarit digjital që kombinojnë përmbajtjen digjitale me mjetet e të mësuarit, si Shkollat.org, shpesh nuk u përdorën sa duhet. Vetëm një pjesë e vogël e mësime të mësuara përdorën zgjidhjet e të mësuarit digjital që kombinojnë përmbajtjen digjitale me mjetet e të mësuarit (13 përqind), si Shkollat.org (7 përqind) ose E-shkollori (7 përqind). Në Gjilan dhe Gjakovë, asnjë drejtor nuk ka raportuar se Shkollat.org është përdorur në shkollat e tyre. Në Dragash, tre nga tetë drejtorët (38 përqind) kanë treguar se platforma është përdorur në shkollën e tyre.

Kjo konfirmohet nga të dhënat e përdorimit nga Shkollat.org. Mësime të mësuara në Kosovë janë ftuar t’i bashkohen Shkollat.org përmes llogarive të sapokrijuara të Microsoft-it, të njohura edhe si identitete digjitale të Shkollat.org. Megjithatë, vetëm një pjesë e vogël e mësime të mësuara angazhoheshin rregullisht me platformën. Në këtë drejtim, pothuajse një në çdo tre mësime të mësuara raportuan se nuk ndiheshin mjaftueshëm të përgatitur për të përdorur platformat online sipas nevojave të tyre. Kjo gjetje sugjeron se nevojiten përpjekje më të mëdha dhe mbështetje e koordinuar për t’i përfshirë mësime të mësuara në platformë.

“Përdorimi i tyre (platformave) nuk mund të bëhet siç duhet, sepse mësime të mësuara ishin të papërgatitur dhe mungesa e pajisjeve (digjitale) dhe pajisjeve të nxënësve në shtëpi përbënte një vështirësi të madhe, megjithatë ne ia dolëm.”

– Mësime të mësuara i shkollës së mesme, Gjilan

Mësime të nxjerra për politika:

Përpjekjet për rritjen e komunikimit, avokimit dhe koordinimit që Shkollat.org të pozicionohet si zgjidhje e të mësuarit digjital që mund të përdoret nga mësime të mësuara për të mbështetur të mësuarit me nxënësin në qendër brenda dhe jashtë klasës fizike. Në Kosovë, mësime të mësuara janë të familjarizuar me mjetet e video-konferencave, si Zoom, i cili u bë i njohur si rezultat i pandemisë COVID-19. Megjithatë, zgjidhjet e të mësuarit digjital që kombinojnë përmbajtjen digjitale me mjetet e komunikimit ende nuk shfrytëzohen gjerësisht. Përtej mbështetjes së të mësuarit gjatë mbylljes së shkollave, zgjidhjet e të mësuarit digjital kanë potencial të madh për të mbështetur të mësuarit me nxënësin në qendër brenda dhe jashtë shkollës, duke u ofruar nxënësve përmbajtje tërheqëse dhe fleksibile. Shkollat.org bashkon përmbajtjen dhe mjetet mësimore për ta bërë të mësuarit më tërheqës për lloje të ndryshme të nxënësve, si gjatë mësimit ballë për ballë ashtu edhe në distancë. Për të zgjeruar përdorimin e Shkollat.org si në mjediset në distancë ashtu edhe në një qasje të përzier në klasën fizike, nevojiten përpjekje për avokim, komunikim dhe trajnim për t’i përfshirë mësime të mësuara në të mësuarit digjital dhe të kombinuar. Kjo përfshin inkurajimin e të gjitha drejtorëve komunalë të arsimit dhe drejtorëve të shkollave për të mbështetur dhe promovuar përdorimin e Shkollat.org, duke lehtësuar procesin e përfshirjes së mësime të mësuara dhe duke ofruar mbështetje të mjaftueshme për përdoruesit e rinj.

Shtylla 2 Përmbajtja

A kanë mësimdhënësit në Kosovë qasje në përmbajtje digjitale cilësore të përafuar me kurrikulën?

Rezultatet nga të dhënat e vlerësimit të nevojave tregojnë se mësimdhënësit në Kosovë shpesh mund të gjejnë përmbajtje digjitale në internet, por kjo nuk është gjithmonë e dobishme ose e lehtë për t'u përfshirë si pjesë e planeve të tyre të mësimdhënies. Më shumë se gjysma (62 për qind) e mësimdhënësve pranojnë se kanë qasje në materiale mësimore shtesë në internet. Mësimdhënësit në zonat urbane ishin më të prirur të kërkonin materiale mësimore shtesë në internet krahasuar me mësimdhënësit në zonat rurale (67 për qind kundrejt 57 për qind). Megjithatë, materialet digjitale të disponueshme në internet jo domosdoshmërisht e ndjekin kurrikulën kombëtare në Kosovë dhe cilësia e tyre nuk shqyrtohet dhe sigurohet nga MASHTI. Kjo u ngjall dyshime mësimdhënësve se cilat materiale mund të përdoren në mënyrë të sigurt gjatë mësimin digjital dhe cilat devijojnë nga standardet kombëtare. Po ashtu, pjesëmarrësit në hulumtimin cilësor theksuan se edhe nëse kanë qasje në përmbajtje digjitale, jo gjithmonë dinë se si ta përfshijnë atë si pjesë të planeve të tyre të mësimdhënies, ose u mungon motivimi dhe koha për ta bërë një gjë të tillë.

Mësimdhënësit theksuan se cilësia e përmbajtjes digjitale të përafuar me kurrikulën në Kosovë mund të përmirësohet. Shumica e përmbajtjes së disponueshme të përafuar me kurrikulën për mësimin digjital u zhvillua gjatë pandemisë COVID-19 për të mbështetur mësimin në distancë. Këto materiale u zhvilluan me shpejtësi për nxënës të niveleve të ndryshme në një kontekst urgjence. Si rezultat, pjesëmarrësit e hulumtimit cilësor shprehën se përmbajtja nuk ishte gjithmonë përfshirëse dhe e përshtatshme për t'u përdorur në klasa fizike në një qasje të kombinuar.

Pas kësaj, pjesëmarrësit theksuan se **materialet mësimore digjitale ndërvepruese në Kosovë nuk ishin zakonisht të disponueshme**, duke përfshirë, për shembull, mësimet **ndërvepruese** të përafuara me kurrikulën, laboratorë virtualë⁶, animacione, ushtrime, detyra shtëpie të përshtatura për nivele të ndryshme mes nxënësve (të mësuarit e diferencuar), lojëra edukative ose përmbajtje ndihmëse dhe digjitale për nxënësit me aftësi të kufizuara.

Mësime të nxjerra për politika:

Prioritizimi i zhvillimit të përmbajtjes digjitale cilësore për Shkollat.org, duke angazhuar mësimdhënësit dhe nxënësit në proces. Shkollat.org ofron një repositor (depo) të përmbajtjes së verifikuar digjitale të përafuar me kurrikulën, të cilës mësimdhënësit mund t'i besojnë. Zhvillimi i përmbajtjes digjitale cilësore për Shkollat.org dhe promovimi i përdorimit të saj si repositor (depo) qendror e përmbajtjes së përafuar me kurrikulën do të siguronte që mësimdhënësit të kenë qasje dhe përdorin me lehtësi përmbajtje të ndryshme që u përshtaten qëllimeve të tyre të mësimdhënies. Përmbajtja cilësore digjitale është fleksibile, e qasshme dhe atraktive për nxënës të ndryshëm. Ajo ndjek qëllimet e kurrikulës në një mënyrë të strukturuar dhe mund të përfshihet lehtësisht nga mësimdhënësit në planet e tyre të mësimdhënies. Nxënësit mund të ndërveprojnë me përmbajtjen digjitale cilësore për të përparuar në mësim sipas ritmit të tyre, të udhëhequr nga mësimdhënësit për të arritur detyra me komplekse. Në procesin e zhvillimit të përmbajtjes, qasja gjithëpërfshirëse, duke përfshirë mësimdhënësit dhe nxënësit, mund të ndihmojë për të siguruar që përmbajtja digjitale të jetë e rëndësishme dhe motivuese edhe për mësimdhënësit dhe nxënësit.

6 Laboratorët virtualë janë simulime digjitale ndërvepruese të aktiviteteve të cilat zakonisht zhvillohen në mjedise laboratorike fizike.

Sa të përgatitur janë mësimdhënësit në Kosovë për të përfshirë mësimin digjital si pjesë të mësimdhënies së tyre, brenda dhe jashtë klasave, dhe si mund të mbështeten ata në vazhdim?

Mësimdhënësit në Kosovë në përgjithësi mendojnë se mësimi digjital mund të përmirësojë arsimin; megjithatë, jo të gjithë ndihen të sigurt në përfshirjen e teknologjisë digjitale në mësimdhënien e tyre. Shumica e mësimdhënësve (84 për qind) raportuan se përdorimi i teknologjisë digjitale mund të përmirësojë mësimdhënien e tyre, ndërsa 79 për qind planifikonin të përdornin mjetet digjitale si pjesë të mësimdhënies së tyre. Megjithatë, ekzistojnë dallime të konsiderueshme midis grupeve të mësimdhënësve: Mësimdhënësit në komunën e Lipjanit dhe ata të moshës 50 deri në 65 vjeç zakonisht ishin më pak të prirur që të përfshinin teknologjinë digjitale në mësimdhënien e tyre – vetëm 68 për qind e mësimdhënësve në të dy grupet planifikonin ta bënin këtë. Kjo lidhet ngushtë me dallimet në aftësitë digjitale midis grupeve të ndryshme të mësimdhënësve. Kur mësimdhënësit ndihen të sigurt për shkathtësitë e tyre digjitale, ata kanë më shumë gjasa të përfshijnë teknologjinë digjitale si pjesë të mësimdhënies së tyre. Për shembull, shumica e mësimdhënësve të moshës 20 deri në 35 vjeçar planifikonin të përfshinin teknologjinë digjitale si pjesë e mësimdhënies së tyre (95%). Kjo rezultoi nga komoditeti i tyre që të përdorin teknologjinë digjitale (shih Figurën 1). Një shumicë e tyre raportuan se janë në gjendje të përdorin mjetet dhe platformat online sipas nevojave të tyre. Kjo është e kundërta me mësimdhënësit e moshës 50 deri në 65 vjeçar, të cilët raportuan se ndjehen më pak të sigurt për aftësitë e tyre digjitale.

“Ne jemi shkollë rurale, por disa mësimdhënës morën pjesë në trajnime për përdorimin e kompjuterit dhe internetit ... ishte më shumë vetë-iniciativë, disa mësimdhënës afër pensionimit nuk ishin të interesuar të mësonin dhe nuk i përmirësonin aftësitë e tyre digjitale gjatë kësaj kohe.”

– Mësimdhënës shkolle, Gjilan

Mësimdhënësit në Kosovë kanë qasje në mundësitë e trajnimit për mësimdhënës, por ato nuk janë gjithmonë efektive. Shumica e mësimdhënësve të përfshirë në hulumtim (86 për qind) raportuan se kishin mundësi për të marrë pjesë në programet e zhvillimit profesional për kompetencat digjitale. Po ashtu, në shumicën e shkollave (70 për qind), drejtorët raportuan se mësimdhënësit kishin marrë pjesë në trajnime për mësimin digjital që nga fillimi i pandemisë COVID-19. Megjithatë, të dhënat

nga Programi për Vlerësimin Ndërkombëtar të Nxënësve (PISA) zbulojnë se trajnimi i mësimdhënësve në Kosovë mund të mos jetë mjaftueshëm i rregullt ose i përshtatur me nevojat individuale për mësim të mësimdhënësve (OECD, 2020). Në vitin 2018, 17 për qind e mësimdhënësve raportuan se kishin ndjekur një program të zhvillimit profesional gjatë tre muajve të mëparshëm. Një përqindje e ulët krahasuar me mësimdhënësit në Ballkanin Perëndimor (39 për qind) ose atë të Bashkimit Evropian (50 për qind). Të dhënat nga PISA gjithashtu sugjerojnë se efektiviteti i programeve të trajnimit të mësimdhënësve në Ballkanin Perëndimor, përfshirë Kosovën, është jo konsistent. Në të gjitha vendet e Bashkimit Evropian, dhe veçanërisht në vendet e Evropës Qendrore dhe Lindore, rezultatet e PISA-së tregojnë një lidhje pozitive midis numrit të trajnimeve që marrin mësimdhënësit dhe sa shpesh ata përditësojnë qasjet e tyre të mësimdhënies. Megjithatë, në Kosovë, kjo ndërlidhje nuk është gjithmonë konsistente, që sugjeron se programet e trajnimit të mësimdhënësve të hartuara dhe të ofruara në nivel komunal mund të kenë shkallë të ndryshme të cilësisë (Mehmeti, Rraci and Bajrami, 2019). Kjo mund të jetë e vërtet edhe për trajnimet e mësimdhënësve për mësimin online, të cilat ndonjëherë organizoheshin nga vetë shkollat pas mbylljes për shkak të COVID-19.

“Duke qenë se duhej të përgjigjeshim menjëherë, i kërkua mësimdhënësit të Informatikës dhe Teknologjisë që të na ofronte trajnime në këto platforma për të filluar sa më shpejt.”

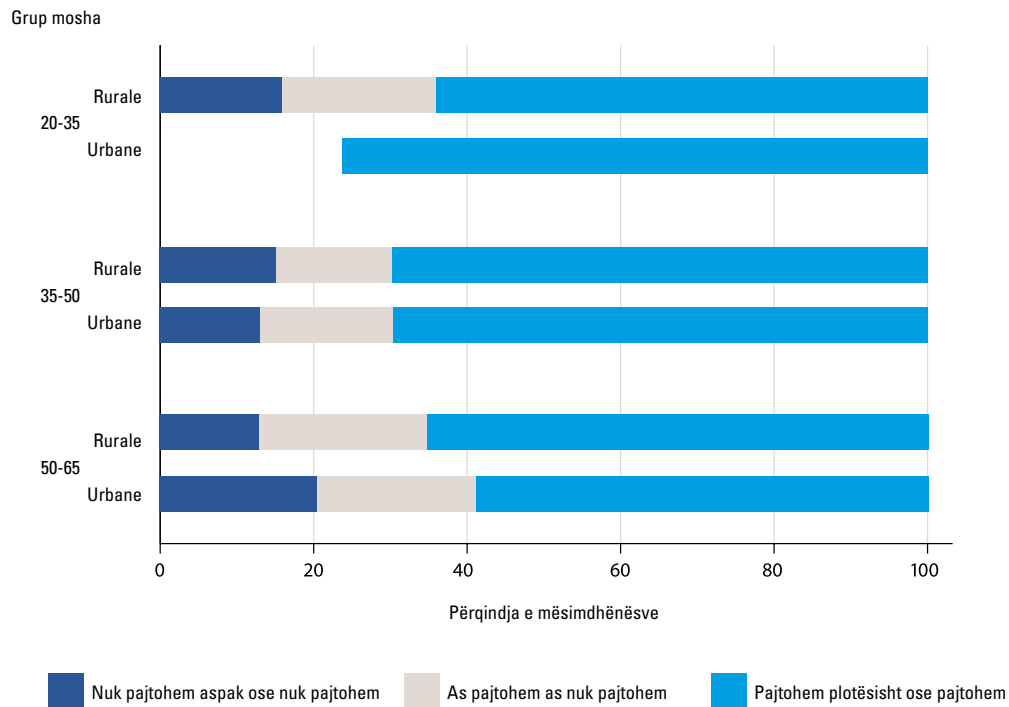
– Mësimdhënës i shkollës së mesme, Lipjan

Nevojiten trajnime specifike për Shkollat.org dhe se si të integrohet mësimi digjital në klasa në mënyrë që mësimdhënësit të përdorin mësimin digjital si mjet në mësimdhënien e tyre të përditshme. Më pak se gjysma (38 për qind) e mësimdhënësve të përfshirë në hulumtim kishin marrë pjesë në trajnimin e mësimdhënësve për Shkollat.org. Mësimdhënësit që kishin ndjekur trajnimin për Shkollat.org raportuan më shpesh se kishin aftësinë që të përdorin platformat digjitale sipas nevojave të tyre (80 për qind kundrejt 62 për qind) dhe po planifikonin të përdornin teknologjinë në klasë (82 për qind kundrejt 77 për qind). Këto dallime mund të jenë për shkak të trajnimit, por edhe për arsye të tjera, si për shembull, që mësimdhënësit me aftësi fillestare më të forta digjitale kanë më shumë gjasa të regjistrohen për trajnime të mëtejshme.

Hulumtimi i mëtejshëm mbi efektivitetin e këtyre trajnimeve do të ishte i dobishëm për të identifikuar strategji të përshtatshme për përgatitjen dhe mbështetjen e grupeve të ndryshme të mësimdhënësve në përdorimin e mjeteve digjitale

për mësimin digjital dhe të përzier. Po ashtu, hulumtimet e mëtejshme do të ndihmonin në përshtatjen e përmbajtjes, qasjen e ofrimit dhe intensitetin e trajnimit të programeve ekzistuese të trajnimit të bazuar në dëshmi.

Figura 1. Shkathësi digjitale të vetë-raportuara nga mësimdhënësit

Mësime të nxjerra:

Zhvillimi i programeve të trajnimit të strukturuar, cilësore, pa shkëputje nga puna dhe praktike për mësimdhënësit që ata të zhvillohen me ritëm të tyre sipas nevojave të të mësuarit. Skemat e trajnimit të mësimdhënësve duhet të marrin në konsideratë shumëllojshmërinë e nevojave për mësim mes mësimdhënësve në Kosovë. Gjithashtu, cilësia e tyre duhet të sigurohet. Në vitet e fundit, Kosova ka shtuar përpjekjet që të inkurajoj dhe strukturoj zhvillimin profesional të mësimdhënësve përmes sistemit të licencimit të mësimdhënësve në Kosovë, duke e lidhur avancimin në karrierë të mësimdhënësve me zhvillimin e tyre profesional. Strategjia e Kosovës për Arsim (2021–2025) gjithashtu i referohet punës së vazhdueshme për një “Politikë të ardhshme për përmirësimin dhe sigurimin e cilësisë në përgatitjen e mësimdhënësve në Kosovë”. Sigurimi i zbatimit të këtyre politikave mund të ndihmojë në nxitjen e zhvillimit të vazhdueshëm profesional mes mësimdhënësve. Për më tepër, standardet e mësimdhënësve për mësimin digjital mund të ofrojnë një kornizë për të zhvilluar një kurrikulë të strukturuar mbi mësimin digjital, duke përfshirë nga aftësitë themelore deri në kompetencat e avancuara për mësimin e kombinuar dhe digjital duke përdorur Shkollat.org. Strukturimi i trajnimeve të mësimdhënësve të dizajnuara rreth standardeve të mësimdhënies për mësimin digjital, mund t’i mundësojë mësimdhënësve të mësojnë dhe të përparojnë në mënyrë të vazhdueshme, sipas nevojave të tyre. Në këtë proces, do të jetë e rëndësishme të identifikohen dhe të mbështeten mësimdhënësit të cilëve u mungojnë aftësitë themelore për mësimin digjital, përmes vlerësimit të nevojave të mësimdhënësve për mësim nga komuna për t’u ofruar atyre mbështetje të zgjeruar përmes trajnimeve të shënjestruara ose programeve të mentorimit të TIK-ut. Së fundi, zhvillimi i standardeve për programet e zhvillimit profesional të mësimdhënësve dhe nxitja e trajnimit të centralizuar digjital të mësimdhënësve në Shkollat.org, mund të ndihmojë në standardizimin e cilësisë së programeve të trajnimit të mësimdhënësve nëpër komuna.

A kanë fëmijët qasje në lidhje të besueshëm interneti (konektivitet) që mund ta përdorin për mësim digjital, brenda dhe jashtë shkollës?

Penetrimi i internetit në Kosovë është më i larti në rajon – 96 përqind e ekonomive familjare kanë qasje në internet në shtëpi (Eurostat, 2019). **Megjithatë, potenciali për të përdorur qasjen e përhapur në internet për mësimin digjital është shpesh i pashfrytëzuar.** Përdorimi i internetit në Kosovë nxitet kryesisht nga përdorimi i rrjeteve sociale dhe mjeteve të komunikimit – Viber është mjeti më i përdorur nga përdoruesit e internetit (85 për qind), i ndjekur nga Facebook (67 për qind) dhe Instagram (51 për qind) (Shoqata e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit të Kosovës, 2019).

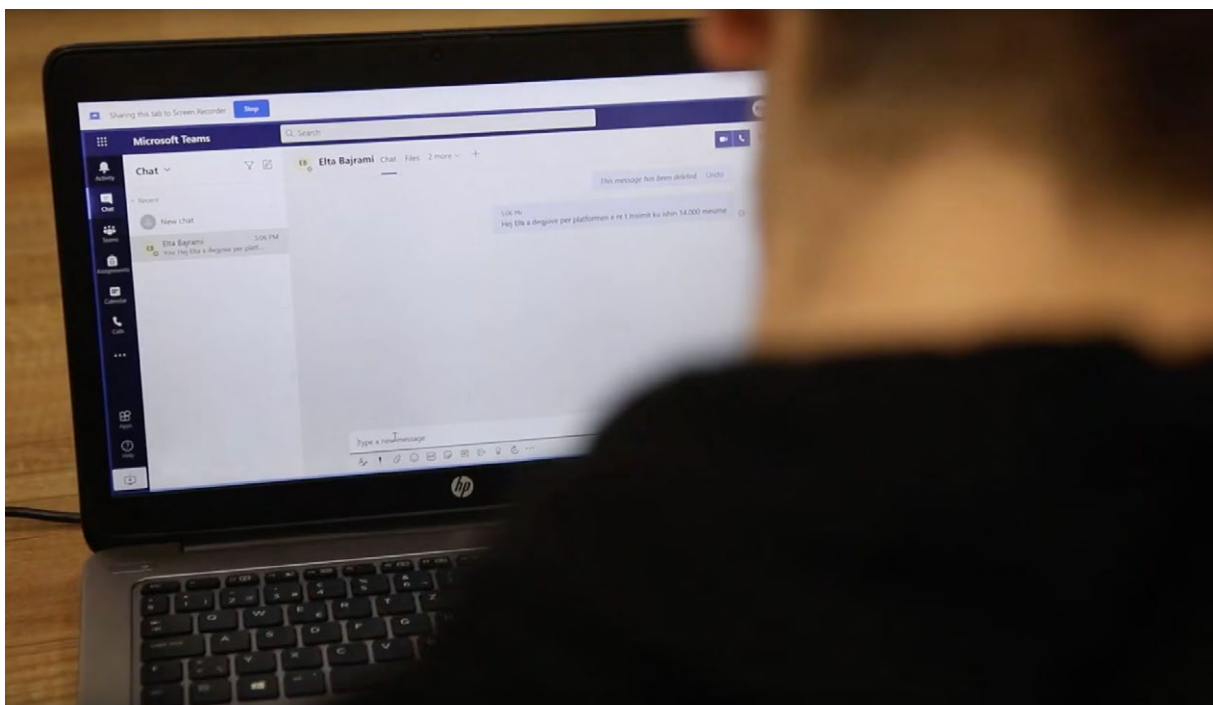
Pavarësisht qasjes së gjerë në lidhje të internetit, nxënësit nuk kishin gjithmonë qasje në internet në shkollë. Gjersa shumica e shkollave në mostër kanë lidhje në internet, në më shumë se gjysmën e shkollave (54 përqind) interneti ishte i disponueshëm vetëm për qëllime administrative. Kur është në dispozicion të nxënësve, mësimdhënësit dhe drejtorët shpesh raportojnë se sinjali është i dobët dhe i disponueshëm vetëm në një zonë të kufizuar brenda shkollës. Mesatarisht, vetëm një në çdo tre klasa ishte e lidhur me internet (shih Figurën 2). Si rezultat, mësimdhënësit raportuan shpesh vështirësi në qasjen e materialeve online

në shkollë. Për shembull, rreth 40 përqind e mësimdhënësve raportuan se mësimdhënësit dhe nxënësit nuk mund të qaseshin në burimet pedagogjike në internet.

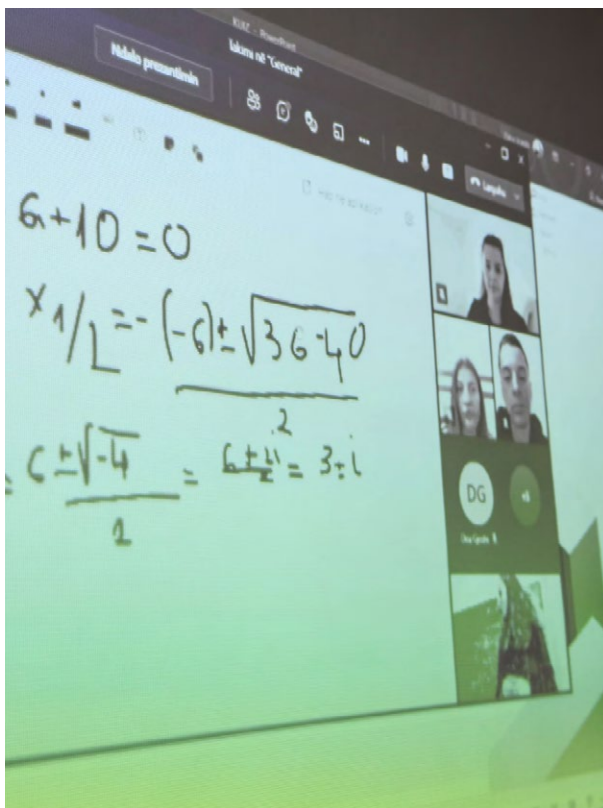
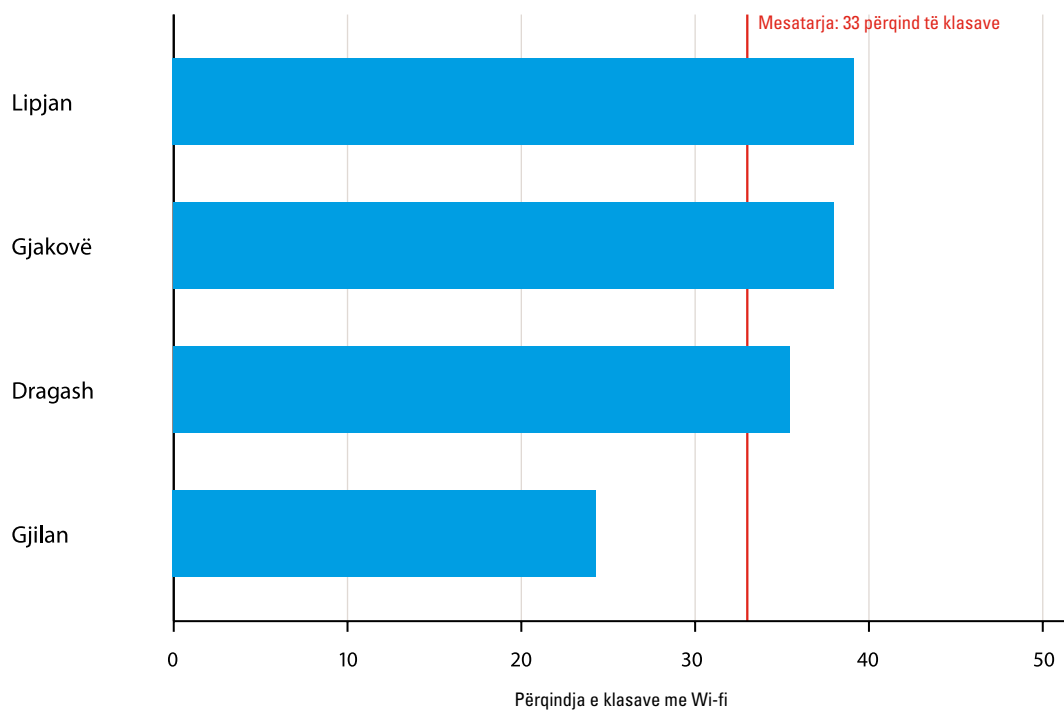
“Nuk jemi të kënaqur me metodat e mësimin online, sepse lidhja me internetin është e dobët, kemi vetëm 10 megabajt në shkollë, nëse më shumë se tre ose katër mësimdhënës lidhen me internet, ai dobësohet dhe pajisjet prishen.”

– Mësimdhënës i shkollës fillore, Lipjan

Jashtë shkollave, lidhja e nxënësve me internet nuk ishte e barabartë nëpër komuna. Shumica e nxënësve (95 për qind) raportuan se herë pas here kishin qasje në internet jashtë shkollës. Megjithatë, vetëm një në tre nxënës raportoi se kishte **gjithmonë** qasje në një lidhje të qëndrueshme interneti, ndërsa 5 për qind e nxënësve raportuan se nuk kishin **fare** qasje në të. Kjo e fundit rritet në 14 përqind në zonat rurale të Lipjanit. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet mbështetjes për nxënësit që nuk kanë qasje në internet jashtë shkollës, në mënyrë që të gjithë nxënësit të qasën në mënyrë të barabartë me Shkollat.org dhe arsimin digjital në përgjithësi brenda dhe jashtë shkollës.

Figura 2. Lidhshmëria e shkollave sipas komunës

Mësime të nxjerra:

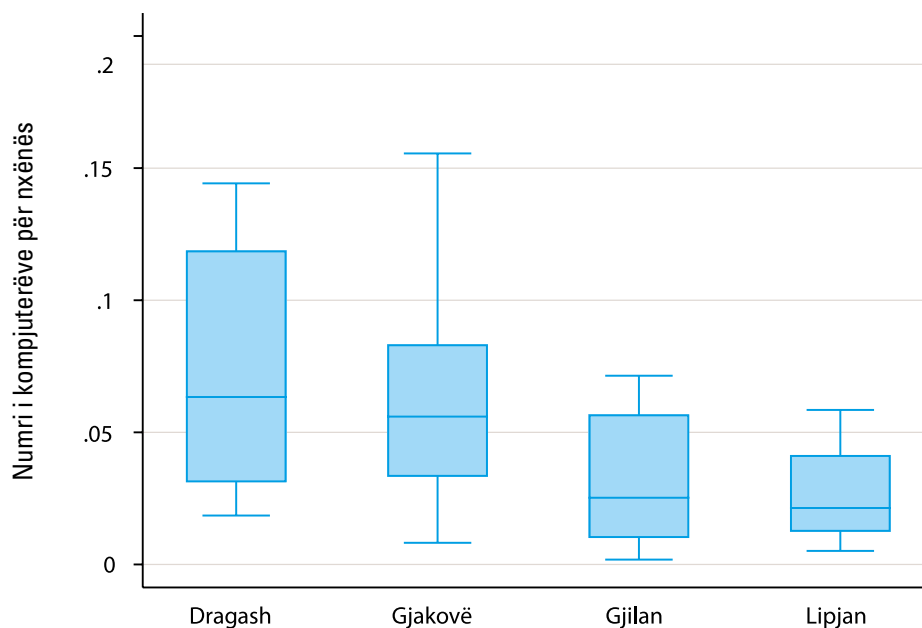
Të sigurohet që të gjithë nxënësit kanë qasje në një lidhje interneti të besueshme me shtrirje të gjerë në shkollë dhe në shtëpi. Përderisa shumica e shkollave në Kosovë kanë ndonjë formë të qasjes në internet, kjo shpesh nuk përdoret për mësim digjital. Shumica e shkollave të përfshira në hulumtim kishin ndonjë formë të lidhjes së internetit, por kjo shpesh ishte e disponueshme vetëm për qëllime administrative. Duhet të bëhen përpjekje për të përmirësuar jo vetëm numrin e shkollave të lidhura me internet, por edhe për të përmirësuar cilësinë dhe shtrirjen e kësaj lidhjeje. Realizimi i internetit të qasshëm për nxënësit dhe mësime digjitale nëpër klasa brenda shkollave do të sigurojë që mësime digjitale të mund të përdoren internetin për mësim digjital kur është e nevojshme, duke hequr barrierat logjistike. Në shtëpi, mungesa e qasjes në internet përbën gjithashtu një pengesë të konsiderueshme për nxënësit nga grupet e cënueshme që të marrin pjesë në mësimin digjital. Për të mbyllur këtë boshllëk digjital, është e rëndësishme të identifikohen nxënësit nga grupet e cënueshme që nuk kanë qasje në internet në shtëpi dhe të mbështeten ata në përfshirjen në mësimin digjital.

A kanë fëmijët qasje në pajisje për të ndjekur mësimin digjital kur është e nevojshme, brenda dhe jashtë shkollës?

Në dy vitet e fundit, qasja në pajisje në shkollë është rritur ndjeshëm. Megjithatë, boshllëqet në kapacitetin e TIK-ut në nivel shkolle vazhdojnë të ekzistojnë. Shumica e shkollave të përfshira në hulumtim (70 përqind) kishin pranuar pajisje teknologjike duke përfshirë laptop, projektorë ose tableta në dy vitet e fundit. Megjithatë, mangësitë në kapacitete të TIK-ut për ofrim të mësimin digjital mbetën. Mesatarisht, shkollat në mostër kishin më pak se 1 kompjuter për 10 nxënës (0.05 kompjuterë për nxënës). Kjo përqindje ishte më e ulët në Lipjan (0.03) dhe Gjiilan (0.04), krahasuar me Dragashin (0.07) dhe Gjakovën (0.06).t Këto rezultate janë të ngjashme me ato në raportin kompjuter-nxënës

të paraqitur në vlerësimet e PISA të vitit 2018 për Kosovën (0.12) dhe mbeten jashtëzakonisht të ulëta kur krahasohen me raportin kompjuter-nxënës në Ballkanin Perëndimor (0.26) ose Bashkimin Evropian (0.81) (OECD, 2020). Brenda komunave, dallimet në kapacitetin e TIK-ut nëpër shkolla sugjerojnë gjithashtu se shpërndarja e burimeve shkollore mund të mos jetë gjithmonë e barabartë (shih Figurën 3). Po ashtu, në nivel shkolle, zakonisht nuk kishte staf të dedikuar për të mbështetur menaxhimin dhe mirëmbajtjen e pajisjeve teknologjike. Kjo kufizoi edhe kapacitetet e shkollave për të përdorur pajisjet e TIK-ut në mënyrë efektive për mësimin digjital dhe të kombinuar.

Figura 3. Shpërndarja e raportit kompjuter-nxënës sipas komunave

Në shtëpi, nxënësit nuk kishin gjithmonë pajisje që mund t'i përdornin për të bërë detyrat e shtëpisë kur ishte e nevojshme. Rreth gjysma e nxënësve (53 përqind) kishin qasje në pajisje për mësim digjital në shtëpi, duke përfshirë kompjuterë, laptop ose tableta. Megjithatë, vetëm 29 përqind e nxënësve kishin qasje në pajisje që nuk kishin nevojë t'i ndanin me vëllezërit e motrat ose prindërit (shih Figurën 4). Kjo kufizoi mundësinë e nxënësve që të përdorin pajisjet digjitale për detyrat e shtëpisë kur është e nevojshme. Pothuajse një në tre nxënës që nuk kishte pajisje personale për mësim digjital (30 përqind) nuk kishin fare qasje në teknologji për detyrat e shtëpisë. Ky numër i nxënësve me një pajisje digjitale në shtëpi, por që duhej ta ndanin atë

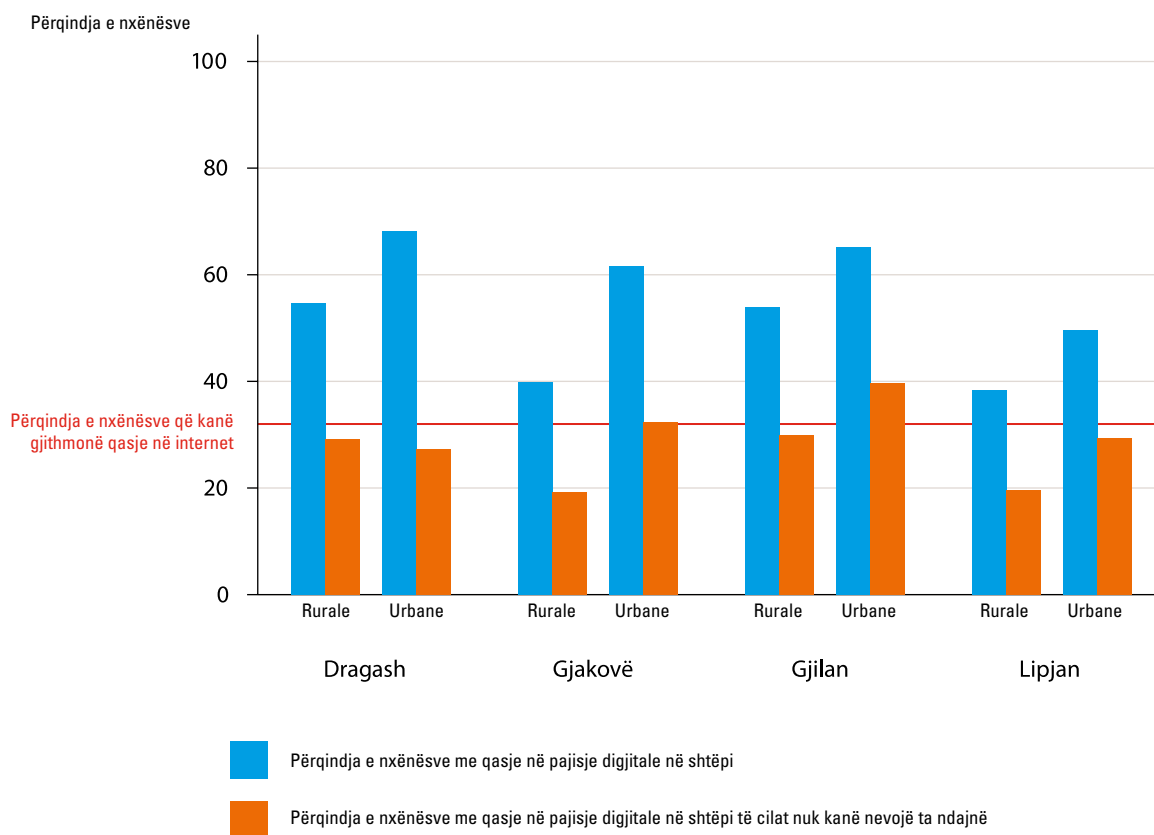
me vëllezërit e motrat dhe prindërit, ishte gjithashtu i lartë (23 përqind). Si rrjedhojë, ndarja e pajisjeve digjitale në shtëpi u raportua si sfidë. Në mënyrë të ngjashme, shumica e pjesëmarrësve përmendën nevojën që të ndajnë kompjuterët e tyre ose të gjejnë mënyra alternative për të mbështetur fëmijët e tyre për të marrë pjesë në klasa online.

“Në familjen time jemi pesë persona dhe duhej (të merrnim pjesë në mësimin online) nga të pesë dhomat ... disa në korridor, për më tepër nuk kishte pajisje të mjaftueshme, një ose dy laptop dhe duhej të përdornim telefonat tanë dhe ndonjëherë kjo nuk funksiononte.”

– Prind i një nxënësi të shkollës së mesme, Lipjan

Figura 4. Qasja e nxënësve në pajisjet digjitale për të mësuar

Mësime të nxjerra:

Të vazhdohet forcimi i kapaciteteve të TIK-ut brenda shkollave dhe zgjerimi i qasjes në pajisjet digjitale për nxënësit nga grupet e cënueshme. Në dy vitet e fundit, MASHTI dhe partnerët ndërkombëtarë kanë mbështetur shkollat anembanë Kosovës që të rrisin kapacitetin e tyre të TIK-ut. Si rezultat, shumica e shkollave të përfshira në hulumtim janë të pajisura me të paktën një kompjuter dhe një projektor, por pak kanë pajisje të mjaftueshme për të zbatuar qasje digjitale dhe të përziera të të mësuarit në klasë. Po kështu, jo të gjithë mësimmshënësit dinë t'i përdorin këto pajisje. Në këtë kuptim, mbeten boshllëqe të konsiderueshme si për pajisjet ashtu edhe për shkathtësitë digjitale për t'i përdorur ato. Si pjesë e Strategjisë së Arsimit të Kosovës (2022–2026), MASHTI ka ndarë burime financiare për të forcuar kapacitetet e TIK-ut në shkolla. MASHTI po ashtu është duke bashkëpunuar me UNICEF në Kosovë si pjesë e kësaj strategjie për zhvillimin e formularëve të kërkesave për pajisje digjitale, të cilat do të plotësohen nga drejtoritë komunale të arsimit për të kërkuar pajisje digjitale për shkollat e tyre. Në këtë proces, vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet shkollave me kapacitet më të dobët të TIK-ut në raport me numrin e nxënësve. Në shtëpi, ndarja e pajisjeve vazhdon gjithashtu të paraqesë pengesë për nxënësit që të angazhohen në mënyrë efektive në mësimin digjital. Si rezultat, mbështetja e nxënësve nga grupet e cënueshme me pajisje për t'u angazhuar në mësim digjital brenda dhe jashtë shkollës duhet të mbetet gjithashtu prioritet.

Cilat ndryshime në nivel sistemi mund të ndihmojnë në forcimin e ekosistemit të mësimin digjital në Kosovë?

Mbështetja institucionale për mësimin digjital është rritur viteve të fundit, duke ofruar një bazë solide për zhvillim të mëtutjeshëm. Përfshirja e mësimin digjital si objektivi kryesor i Strategjisë së Arsimit të Kosovës (2022–2026) ishte një hap i madh drejt forcimit të mbështetjes institucionale për mësimin digjital në Kosovë. Për të mbështetur digjitalizimin më të gjerë në arsim, strategjia gjithashtu planifikon të kombinojë Sistemet e Menaxhimit të Informatave në Arsim (SMIA), Sistemet e Menaxhimit të Shkollës/Arsimit (SMS/EMS) me Shkollat.org dhe platforma të tjera mësimore ekzistuese. Në këtë proces, do të jetë e rëndësishme të ndiqen zhvillimet e politikave me zbatim të shpejtë dhe të koordinuar. Kjo përfshin priorizimin e krijimit të njësisë së digjitalizimit brenda MASHTI-t, mbledhjen e dëshmvive të mëtejshme nëpër komuna dhe avokimin për digjitalizimin në arsim nëpër komunat e Kosovës.

Për të avancuar mësimin digjital dhe të kombinuar në Kosovë, do të nevojiten përpjekje të koordinuara nga niveli qendror deri në nivelin komunal dhe shkollor. Zbatimi i suksesshëm i reformave të politikave në Kosovë duhet të kapërcejë koordinimin jokonsistent ndërmjet njësisë të ndryshme administrative për të përmirësuar përpjekjet e politikave. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në përshkallëzimin e Shkollat.org, pasi që jo të gjitha komunat në Kosovë janë njëlloj të familjarizuara ose përkrahëse të mësimin digjital, ndërsa disa mund t'i përmbahen zgjidhjeve alternative të mësimin digjital. Në përputhje me këtë, mbështetja institucionale për zbatim të suksesshëm të mësimin digjital dhe Shkollat.org duhet të ekzistojë jo vetëm brenda MASHTI-t, por edhe nëpër drejtoritë komunale të arsimit, Inspektoratin e Arsimit, shkollat, prindërit dhe nxënësit. Forcimi, mbështetja, burimet dhe koordinimi i përpjekjeve në të gjitha njësitë administrative dhe palët e interesit do të jetë thelbësore për të siguruar që zhvillimet e politikave të përkthehen në ndryshime brenda klasës nëpër shkolla në Kosovë.

Mësime të nxjerra:

Koordinimi dhe monitorimi i përpjekjeve për zbatim të suksesshëm të digjitalizimit. Strategjia e Arsimit në Kosovë (2022–2026) ofron një dritare për modernizimin e ofrimit të arsimit në Kosovë përmes mësimin digjital dhe të kombinuar. Për të garantuar suksesin, është e rëndësishme të krijohet një udhërrëfyes zbatimi me objektiva dhe piketa të qarta, të informuara nga të dhënat e gjendjes fillestare dhe ato të monitorimit. Kjo do të mundësonte përcjelljen e zbatimit nëpër komuna të ndryshme dhe do lehtësonte identifikimin e nevojave për mbështetje kur ato lindin. Gjithashtu, priorizimi i krijimit të një njësie të digjitalizimit brenda MASHTI-t dhe emërimi i koordinatorëve të mësimin digjital brenda drejtorive komunale të arsimit dhe shkollave mund të ndihmojë në përmirësimin e koordinimit të përpjekjeve të mësimin digjital në Kosovë, duke përfshirë programet e trajnimit të mësimdhënësve dhe shpërndarjen e burimeve të TIK-ut. Komunikimi i vazhdueshëm me mësimdhënësit dhe prindërit është gjithashtu i rëndësishëm për të koordinuar përpjekjet, për të rritur mbështetjen dhe motivimin e tyre që të adoptojnë mësimin digjital dhe të përzier dhe për t'i mbajtur ata të informuar me risitë në këtë fushë, duke përfshirë zhvillimet në Shkollat.org dhe programet e trajnimit.

5 PËRFUNDIM

Për të siguruar që të gjithë fëmijët të kenë qasje në mësim cilësor, Strategjia e Arsimit të Kosovës (2022–2026) njih nevojën për të transformuar mënyrën se si ofrohet arsimi në Kosovë. Strategjia identifikon se si mësimi digjital mund të luajë rol vendimtar në këtë transformim dhe i priorizon përpjekjet për të forcuar ekosistemin e mësimit digjital. Ky raport paraqet gjetjet e hulumtimit në lidhje me kontekstin e mësimit digjital në Kosovë dhe hapat e politikave për të rritur platformën kombëtare të Kosovës për mësim digjital: [Shkollat.org](https://shkollat.org).

Mësimi digjital është një koncept relativisht i ri në kontekstin e Kosovës. Shumica e mësimit digjital me reagim emergjent pas mbylljes së shkollave në pandeminë COVID-19. Gjatë kësaj kohe, mësimit digjital dhe nxënësit u njohën me mjetet e video-konferencave, të tilla si Zoom, dhe qasja në pajisje u rrit në të gjitha shkollat. Duke parë përtej këtij reagimi emergjent, mësimi digjital mund të ofrojë mësim interaktiv dhe të personalizuar për çdo fëmijë, brenda dhe jashtë klasës, nëpërmjet mësimit të kombinuar dhe të mësuarit me nxënësin në qendër. Megjithatë, për të shfrytëzuar potencialin e plotë të mësimit digjital, mbeten sfida të ndryshme. Platformat digjitale të mësimit, të tilla si [Shkollat.org](https://shkollat.org), nuk shfrytëzohen sa duhet dhe përmbajtja digjitale, e përafuar me kurrikulën, është rrallë e disponueshme. Mësimit digjital kanë nevojë për trajnime praktike të strukturuar dhe cilësore mbi mësimin e përzier, që u mundësojnë atyre të mësojnë rreth pedagogjisë digjitale në ritëm të tyre, bazuar në nevojat e tyre të mësuarit. Së fundi, duhet mbështetje e vazhdueshme në rritjen e qasjes në pajisje dhe lidhje të internetit (konektivitet), për të siguruar që të gjithë fëmijët të mund të angazhohen në mënyrë efektive me mësimin digjital.

Referencat

Antonowicz, Laetitia., 'Reimagine Education with the Learning Passport Platform: The case of Kosovo', United Nations Children's Fund, Prishtinë, korrik 2021. www.unicef.org/kosovoprogramme/media/2511/file/Case%20Study%20Learning%20Passport.pdf, e qasur më 7 janar 2023.

Brossard, Matt, et al., 'Digital Learning for Every Child: Closing the gaps for an inclusive and prosperous future', United Nations Children's Fund, Firence, shtator 2021. www.t20italy.org/2021/08/25/digital-learning-for-every-child-closing-the-gaps-for-an-inclusive-and-prosperous-future/, e qasur më 7 janar 2023.

Eurostat, 'Households - level of internet access', Bashkimi Europian, Bruksel, 2019, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_CI_IN_H/default/table?, e qasur më 7 janar 2023.

Kosovo Association of Information and Communication Technology, 'Internet Penetration and Usage in Kosovo: National quantitative survey', STIKK, Prishtinë, tetor 2019, https://stikk.org/wp-content/uploads/2019/11/STIKK_IK_Report_Internet_Penetration_V3-final-1.pdf, e qasur më 7 janar 2023.

Organisation for Economic Co-operation and Development, Education in the Western Balkans: Insights from PISA, OECD Publishing, Paris, 2020. <https://doi.org/10.1787/764847ff-en>, e qasur më 7 janar 2023.

Mehmeti, Selim., Ema Rraci and Kushtrim Bajrami, 'Teacher Professional Development in Kosovo', Kosovo Education for Employment Network – KEEN, Prishtinë, prill 2019, http://kec-ks.org/wp-content/uploads/2020/08/Zhvillimi-Profesional-i-M%C3%ABsimdh%C3%ABn%C3%ABsve-n%C3%AB-Kosov%C3%AB_ENG.pdf, e qasur më 7 janar 2023.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 'Twenty-first century skills', UNESCO International Bureau of Education, Geneva, www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/twenty-first-century-skills, e qasur më 7 janar 2023.

për çdo fëmijë, përgjigjet

UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight
Via degli Alfani, 58
50121 Florence, Italy

Tel: (+39) 055 20 330
Fax: (+39) 055 2033 220
researchpublications@unicef.org
www.unicef-irc.org

@UNICEFInnocenti on Twitter, LinkedIn,
Facebook, Instagram and YouTube

© 2023 United Nations Children's Fund (UNICEF)

Funded by
the European Union

unicef
for every child